

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Національний фармацевтичний університет
Кафедра ботаніки

**«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН»**

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної internet-конференції

26-28 листопада 2018 року

м. Харків, Україна

Видавництво НФаУ

Харків 2018

УДК: 615:581/.582

Редакційна колегія: проф. Загайко А. Л. (співголова), Гонтова Т. М. (співголова), ас. Ільїнська Н. І., асп. Гордей К. Р.

Укладачі: Ільїнська Н. І., Гордей К. Р.

Відповідальний секретар: Ільїнська Н. І.

Конференція зареєстрована в Українському інституті науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ) посвідчення № 613 від 11 жовтня 2017 р.

Теоретичні та практичні аспекти дослідження лікарських рослин : матеріали III міжнародної науково-практичної internet-конференції (м. Харків, 26-28 листопада 2018 р.) / редкол. : А. Л. Загайко, Т. М. Гонтова, Н. І. Ільїнська, К. Р. Гордей – Х. : Вид-во НФаУ, 2018. – 241 с.

Збірник містить матеріали III міжнародної науково-практичної internet-конференції студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів, науковців та практиків.

Розглянуто питання щодо визначення місця ботаніки у підготовці спеціалістів фармації, висвітлення напрямків наукової роботи спеціалістів фармацевтичної галузі, що стосуються питань фармакогностичного вивчення лікарських рослин та лікарської рослинної сировини, розробки рослинних субстанцій на їх основі, проведення контролю якості сировини, субстанцій та препаратів України, країн ближнього та дальнього зарубіжжя.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних і практичних працівників, що займаються питаннями ботаніки, фармакогнозії та фармації в цілому.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

УДК: 615:581/.582

дубильні речовини. З листя виготовляють фотосенсибілізуючий препарат Псоберан, також вони входять до складу бальзаму Грааль, який чинить протизапальну, радіопротекторну, адаптогенну дію [2]. З метою ширшого використання в медицині й фармації ведуться фармакогностичні дослідження, частиною яких є макро- і мікроскопічний аналіз сировини з використанням загальноприйнятій у мікроскопії методів [3] та рекомендацій ДФУ. Листя довгочерешкове, листкова пластинка до 25 см завдовжки і до 30 см завширшки, трійчато- або пальчатолопатева, пальчатороздільна, зрідка – цілісна округло- або широкояйцеподібна, по краю нерівномірно рідкозубчаста, зверху темно-зелена, зісподу – сірувато-зелена, грубоволосиста, з виступаючими жилками. Для листя, зібраного на території Нікітського ботанічного саду (Крим), визначено сукупність анатомічних ознак. Клітини нижньої епідерми дрібні, прямо- або злегка звивистостінні, вкриті складчастою кутикулою. Продихи не часті, двох видів: дрібні, округлі, здебільшого з 4-5 біляпродиховими клітинами, та більш великі, трохи піднесені, довгасті, з 6-8 біляпродиховими клітинами. По всій епідермі, а особливо по жилках розташовуються прості одноклітинні, товстостінні волоски з багатоклітинною розеткою, піднесеною над поверхнею листка. Вкрай рідко по жилках зустрічаються головчасті волоски. Клітини верхньої епідерми багатокутні, продихи відсутні, зрідка зустрічаються прості одноклітинні, товстостінні, загострені волоски, кутикула яких найчастіше бородавчаста. Мезофіл дорзовентральний: під верхньою епідермою – стовпчастий, 2-шаровий, під нижньою – пухкий губчастий, 4-5-шаровий. В паренхімі та вздовж жилок наявні друзи, часто зустрічаються округлі літоцисти з цістолітом. Жилки укріплені кутовою колєнхімою, представлені везькими провідними елементами.

Отримані результати можуть бути враховані при складанні монографії на ЛРС для ДФУ.

1. Збереження та збагачення рослинних ресурсів шляхом інтродукції, селекції та біотехнології: монографія. / [Т. М. Черевченко, Д. Б. Рахметов, М. Б. Гапоненко та ін.] – К.: Фітосоціоцентр, 2012. – 432 с.
2. <https://www.pharmacencyclopedia.com.ua/article/568/smokovnicya-zvichajna>
3. Барыкина, Р. П. Справочник по ботанической микротехнике. Основы и методы [Текст] / Р. П. Барыкина, Т. Д. Веселова, А. Г. Девятов и др. – М.: Изд-во МГУ, 2004. – 312 с.

Аналіз споживчих переваг щодо вибору седативних лікарських засобів рослинного походження на фармацевтичному ринку

Малініна Н.Г.

*Національний фармацевтичний університет
Кафедра фармацевтичного маркетингу та менеджменту
(м. Харків, Україна)
Malinina_nata@ukr.net*

Вступ. В Україні, як і в усьому світі, відзначається значний інтерес до седативних лікарських засобів рослинного походження (СЛЗРП).

З огляду літератури встановлено, що лікувальна дія рослин, що входять до складу СЛЗРП пов'язана з наявністю в них комплексу біологічно активних речовин (БАР), що мають різноманітну будову та властивості, а хімічний склад залежить від генетичних особливостей їх виду.

СЛЗРП називаються засоби, які зменшують прояви дратівливості, психічної напруги та тривоги, хронічної втоми, порушень сну тощо.

Тому, найбільш оптимальними для лікування неврологічних станів з соматичними порушеннями є СЛЗРП.

Встановлено, що підвищений інтерес до СЛЗРП з боку споживачів обумовлений можливістю самолікування, легкістю їх застосування, простотою дозування, мінімумом протипоказань і побічних ефектів та ін.

Мета дослідження. Проаналізувати споживчі переваги щодо вибору седативних лікарських засобів рослинного походження на фармацевтичному ринку.

Методики дослідження. Для проведення дослідження були використані матеріали та методи дослідження: Інтернет сайт Держлікслужби України, вивчення асортименту седативних лікарських засобів рослинного походження, дані анкетування відвідувачів аптечних закладів м. Харкова (50), джерела наукової літератури із використання нормативно-правового, документального та системного аналізу.

Основний матеріал дослідження. Аналіз сучасного стану фармацевтичного ринку України свідчить проте, що найбільшим попитом серед споживачів користуються СЛЗРП вітчизняного виробника: «Фітосед», «Екстракт валеріани», «Настоянка пустинника», «Корвалол», «Седавіт», а серед закордонних: «Персен», «Нотта», «Ново-Пассит», «Валокордин».

Також встановлено, що СЛЗРП представлені в різних формах, зокрема: краплі, таблетки, капсули, драже, збори, розчини для внутрішнього застосування, настоянки, чаї, сиропи тощо.

З'ясовано, що переваги цих СЛЗРП зумовлені тим, що вони практично нетоксичні, нешкідливі, мають широкий спектр фармакологічної дії та відносно доступні в ціні.

Визначено, що пропозиції СЛЗРП на фармацевтичному ринку свідчать про домінуючу позицію вітчизняних підприємств - 69,2%, а закордонні виробники складають - 30,8% відповідно.

Основними країнами, які експортують на український фармацевтичний ринок СЛЗРП є Словенія, Чехія, Австрія, Німеччина, Індія та ін.

Наступним етапом дослідження стало проведення сегментації споживчих переваг при виборі СЛЗРП.

Результати анкетування показали, що контингент опитаних респондентів є різного віку, статі та рівня доходу.

Так, основну частку споживачів СЛЗРП склали особи переважно жінки (87,0%), у віці від 50 років (51,0%), у віковому інтервалі від 18 до 30 років – 29,0%, а 20,0% – особи у віці від 30 до 50 років.

Далі встановлено частоту відвідування аптечного закладу: ♦ один раз на місяць – 60,6%; ♦ кілька разів на місяць – 28,7%; ♦ раз на рік 10,7%.

При виборі аптечного закладу (27,0%) споживачів віддають перевагу зручному місцю її розташування, з них 13,0% - вибирають аптеку, що знаходиться біля будинку, а 14% - аптеку, що знаходиться по дорозі додому з роботи.

Встановлено, що основними причинами придбання СЛЗРП є: ♦ розвиток визначеного захворювання (53,6%); ♦ профілактика захворювання (23,5%); ♦ мета щодо поліпшення самопочуття (22,9%).

З'ясовано, що більша частина респондентів (85,0%) обізнана щодо СЛЗРП, і 60,0% з них їх застосовують.

Також більшість споживачів віддають перевагу СЛЗРП вітчизняного виробництва майже 58,0%.

Визначено, що при виборі СЛЗРП споживачі керуються різними джерелами інформації, а саме: ♦ призначення спеціаліста медицини (32,2%); ♦ консультація спеціаліста

фармації (28,8%); ♦ власна думка споживача (16,3%); ♦ поради членів сім'ї, друзів, колег (11,8%); ♦ різні види реклами (10,9%).

Далі було проведено ранжування критеріїв значимості для споживачів окремих параметрів СЛЗРП: ♦ торгова марка (22,5%); ♦ ефективність (19,5%); ♦ безпека (18,0%); ♦ ціна (16,0%); ♦ форма випуску (13,0%); ♦ склад (11,0%).

Висновки. Таким чином, отримані результати дозволили визначити загальну структуру споживчих переваг та установити, на що більше звертає увагу покупець при придбанні в аптечному закладі СЛЗРП.

Досліджено, загальні критерії та вимоги, які впливають на рішення споживача щодо покупки СЛЗРП - доступність, ефективність, безпека, ціна та ін.

Встановлено, що кращим попитом серед опитуваних респондентів користуються СЛЗРП вітчизняного виробника, а саме: «Фітосед», «Екстракт валеріани», «Настоянка пустинника», «Корвалол», «Седавіт», а серед закордонних: «Персен», «Нотта», «Ново-Пассит» та «Валокордин», які сприяють нормалізації сну, зменшенню тривожності, напруженості, дратівливості та практично нетоксичні, нешкідливі, відносно доступні.

Визначення β -ситостерину у траві горлянки повзучої

Малюванчук С.В., Грицик А. Р.

Івано-Франківський національний медичний університет

Кафедра фармації

(м. Івано-Франківськ, Україна)

sv_malyv@ukr.net

Актуальність теми. Аналіз наукових джерел підтверджує широке використання фітостеринів як складових компонентів різних лікарських препаратів, призначених для лікування серцево-судинних, ендокринних захворювань та захворювань передміхурової залози.

Мета і завдання дослідження: методом тонкошарової хроматографії виявити наявність β -ситостерину у траві горлянки повзучої для підтвердження перспективи вивчення даного виду.

Матеріали та методи дослідження. Фітостерини відносяться до групи стероїдних спиртів. У світі відомо близько 200 фітостеринів, найбільш розповсюдженим з них є β -ситостерин. Вперше β -ситостерин був виявлений Ф. Бенеке у 1862 році. В рослинах фітостерини існують як у вигляді вільних сполук, так і у вигляді ефірів з жирними кислотами. Вільна гідроксигрупа у С3 атому вуглецю дає можливість вільним фітостеринам взаємодіяти з фосфоліпідами і білками в клітинних мембранах. На відміну від зоостеринів вони вміщують 28-29 атомів вуглеводню [1]. За фізико-хімічними властивостями стерини є кристалічними речовинами, нерозчинними у воді, але розчинними у неполярних розчинниках. Стерини входять до складу протоплазми і мембран, регулюють обмін речовин в клітині. Дані сполуки є основною частиною неомилюваного залишку в жирах.

Останнім часом велику увагу приділяють фітостеролам як антиканцерогенним речовинам, здатним захищати організм від виникнення злоякісних пухлин. Встановлено здатність β -ситостерину зменшувати ріст ракових клітин на 24% в лікуванні прогресуючого раку передміхурової залози і в 4 рази в порівнянні з контролем індукувати загибель ракових клітин.